

En rekordgammal storspov märkt i Västmanland för 66 år sedan

Gunnar Lignell

De allra flesta fåglar tilläts vara anonyma för oss. Det är bara en ringa andel av samtliga fåglar som ringmärks eller på annat sätt blir föremål för vetenskapliga insatser. Att ringmärkning kan ge mycket värdefulla uppgifter om olika fågelarters flyttmönster, vinter-tillhåll, ortstrohet m.m. är bekant för envar. Men även det unika och kuriösa med enstaka fågelindivider får en chans att komma fram genom olika ringmärkares förtjänst. Så är t.ex. fallet med den storspov som märktes i Västmanland för 66 år sedan och om vars öde här skall berättas.

På nyåret 1913 flyttade Ragnar Tenow till Västerås och det är genom hans förtjänst som vi fått en hel del intressanta fågelfaunauppgifter från västerstrakten under 1920- och 1930-talen. Tenow var stadsombudsman i Västerås stad från 1914 till sin död 1936. Under sin tid i Västerås började Tenow ringmärka fåglar för Naturhistoriska museet i Göteborg. En av ringarna som Tenow rekvirerade hade nr D 1266 och denna ring kom att sitta på en storspov som under lång tid kom att vara den äldsta fågeln i svenskt ringmärkningsmaterial.

Omständigheterna kring ringmärkningen och återfyndet har hittills varit kringgärdade med vissa frågetecken, vilka nu genom bl.a. Ragnar Tenows barn kunnat rättas ut. I Ringmärkningscentralens noteringar har bl.a. stått

att märkningen skett av signaturen G.L., vars uttydande man ej kunnat utröna. I samband med återfyndet publicerade Göteborgs museum uppgiften att Tenow var ringmärkaren och övertecknad har inte heller kunnat vederlägga denna uppgift, förrän en tidningsartikel från Västmanlands Läns Tidning den 15 februari 1960, signerad av Bertil Walldén kom under mina ögon.

Bertil Walldén, den forne biologilektorn vid gymnasiet i Västerås, hade letat fram den rätta märkaren, signaturen G.L., och funnit det vara Gottfrid Lindberg, då 75-årig karlskögabo, men tidigare strömsholmsbo och en av Tenows medhjälpare. Det var denne Gottfrid Lindberg som söndagen den 4 juli 1926, en dag med uppehållsväder och +19° C mitt på dagen, pulmärkte en storspov vid Strömsvik i Strömsholm, Hallstahammars kommun. Tenow har själv i sina noteringar angett att ringarna D 1265-1268 överlämnats till Gottfrid Lindberg.

Denna storspov skulle kava fram och tillbaka till sina vinterkvarter vid Nordsjöns kust under hela 1930-1940- och en stor del av 1950-talet innan den mötte sitt öde en januardag 1958. Den överlevde alltså andra världskrigets, inte bara för människorna vidriga förhållanden, utan också inledningen av det kalla kriget i Europa, innan den sköts vid Blakeney Point norr om Norfolk vid Englands norrsjökust.

Korrespondensen vid återfyndet är också ganska intressant att läsa och entusiasmen när det går upp för de inblandade att det är fråga om den hittills äldsta fågeln som kunnat beläggas går inte att ta miste på. Nedan återges korrespondensen i samband med återfyndet. Det

Storspov. Foto: Per Magnusson.

fungerar samtidigt som en engelsk läsovning. Frågetecknen i texten är mina och beror på Elsie P. Leach svårtydda handstil, när hon inte brukat skrivmaskin.

*"Bird-Ringing Committee of the British Trust for ornithology
British Museum (Natural History)
London S.W.7*

*Secretary
Miss E.P. Leach
Foreign section*

26 th February 1958

Dear Mr. Fontaine

I enclose a very old ring taken from a Curlew (Numenius arquata) found dead on 25.1.58 at Blakeney Point, North coast of Norfolk. 1266 is decipherable but I think there should probably be a fifth figure which has disappeared. You will know what this should be within a few possibilities and by knowing the species, which is without doubt a Curlew because I have the tarsus and foot here. The finder asks to be allowed to have the ring, so unless you want to keep it for your records will you send it back to me?

Yours truly Elsie P. Leach "

Så här anmäldes återfyndet till Göteborgs naturhistoriska museum och redan den 4 mars 1958 kunde museet återrapportera till British Museum om detaljer kring märkningen. I brevet står bland annat "I suppose that this Curlew is the oldest recovery in the world of a ringed bird (4/7 1926 - 25/1 1958). Perhaps the finder could give us details about the found for our archives ?"

Miss E.P. Leach svarar åter i brev av den 22 mars 1958 till Göteborgs naturhistoriska museum.

"Dear Mr. Fontaine

Referring Curlew D.1266. This is a wonderful recovery. You must certainly keep the ring at your museum as a valuable specimen. I have told the finder we cannot allow him to have it. I have delayed writing to you in case I could obtain further details but he is a queer-tempered man and does not answer - However I don't think there is any more to say besides the fact that he found the bird lying dead. If I can discover that it was wounded by gun-shots or other means I will let you know. There are as (?) wires or cables at the place. I have also been waiting for more details of the bird on enclosed (?) card, but I cannot get any yet, so I am sending the information as it is.

Yours truly Elsie P. Leach "

Miss Leach antydningar om att fågelns kanske sköts ute på Blakeney Point den 25 januari 1958 bekräftas i det sista brevet daterat den 27 mars 1958.

"Re Curlew D.1266

Further inquiries have revealed that this bird was shot although reported "found dead". It was in perfect condition and full vigour.

E.P. Leach "

Det var alltså en fullt frisk och kraftfull västmanländsk storspov som vid en ålder av nära 32 år sköts av en något egensinnig jägare på den engelska östkusten. Jägaren är anonym, men D.1266 kom att bli den äldsta ringmärkta fågel i världen och placera Strömsvik vid Mälaren på den faunahistoriska kartan.

Vår västmanländska storspov har sedan dess detroniserats som den äldsta fågel i svensk ringmärkning, även kungssörn märkt i sin fjärde dräkt 1960 i Värmland och funnen död i Jämt-

land sommaren 1989 (Staaav 1989). Denna kungssörn blev således minst 32 år och 1 månad och alltså ungefär ett halvår äldre än storspoven från Strömsvik.

Litteratur

Otryckta källor:

Brev från British Museum till Göteborgs naturhistoriska museum.
Brev från Göteborgs naturhistoriska museum till British museum, nu förvarade på Ringmärkningscentralen, Naturhistoriska riksmuseet, Stockholm.
Brev från Olle Tenow, Uppsala.
Brev från professor Jägerskiöld, Naturhistoriska Museet, Göteborg till Ragnar Tenow.

Ragnar Tenows noteringar om överlämnade ringar 1926.

Tryckta källor:
Göteborgs naturhistoriska museum. *Årsstryck* 1959: 30.

Lignell, G. 1989. Sveriges äldsta fågel. Artikel i *Västmanlands Läns Tidning* 9 november 1989.

Staaav, R. 1989. Godbitar ur återfyndsfloden. *Ringinform* 12:48-49.

Waldén, B. 1960. Gotfrid Lindberg minns mycket väl spovmärkningen. Artikel i *Västmanlands Läns Tidning* 15 februari 1960.

Gunnar Lignell
Jaktplansgatan 1 B
723 48 Västerås

Storspov. Foto: Tero Niemi.

